

λη'. * Κερατίζων¹⁾ βοῦς ἐμπαθής ἐστι, καὶ ἡ λακτιζουσα μοῦλα· καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἀναιτίως θοροβούμενα καὶ φεύγοντα.

Καὶ^{κ)} ὅτι ὁ φυγῶν πρὸς φίλον τοῦ δεσπότου, εἰ καὶ γνώμη ἦν τοῦ μὴ ὑποστρέφαι, οὐκ ἔστιν φρυγᾶς· ἡ γὰρ φρυγὴ οὐ διάθεσιν μόνην, ἀλλὰ καὶ ἀποτελεσμα ζητεῖ.

Καὶ ὁ διὰ τῆς ἐτέρου συμβουλῆς ἀναχωρήσας τοῦ δεσπότου, φρυγᾶς ἐστίν, εἰ καὶ μὴ ἀνεχώρησεν, εἰ μὴ συμβουλευθῆ.

Ὁ καλῆ πίστει δουλεύων σοι δοῦλός μου ἐὰν φύγη, φρυγᾶς ἐστίν, εἰ μὴ ἄρα διὰ τὸ ὑποστρέφαι πρὸς με τοῦτο πεποίηκε.

Καὶ τίς δοκεῖ τῶν δούλων ἑαυτῷ ἐπιβουλεύειν.

Καὶ τί ἀποδίδωσιν ὁ ἀναστρέφων δοῦλον, καὶ τί οὐκ ἀποδίδωσιν.

Καὶ ὅτι ἐσθ' ὅτε καὶ τῆς μειούσης τὸ τίμημα ἀγωγῆς κινουμένης ὁ δοῦλος ἀποδίδεται, ἐνθα μὴ συμφέρει τῷ ἀγοραστῇ ἔχειν αὐτόν, ἴσως μαινόμενον, ἢ σεληνιάζομενον.

Καὶ περὶ τοῦ ἀναστρέφοντος, ἵνα τοὺς δανειστάς αὐτοῦ περιγράψῃ.

Καὶ ὅτι ἡ ἐπὶ τῷ δούλῳ ὑποθήκη σώζεται καὶ μετὰ τὸ ἀναστραφῆναι αὐτόν· καὶ ὅτι ὡς περὶ ὁ πωλῶν τὸν δούλον ἢ τὴν χοίριν αὐτοῦ, οὐκ ἀναστρέφει, εἰ μὴ ἀνταγοράσῃ, οὕτως καὶ μετὰ τὸ ἐλευθερωθῆναι τοῦ ἐνεχύρου ἀναστρέφεται.

Καὶ ὅτι τῆς πράσεως αἰρετικῆς οὔσης οὐκ ὀρθῶς κινεῖται ἢ ἀντιστρέφουσα.

Καὶ ὅτι ἐσθ' ὅτε καὶ ἡ χωρὶς αἰρέστως προᾶσις ἤρηται, ὡς ἐπὶ τῷ ῥηθησομένῳ θέματι, ὁ καὶ ἀνάγνωθι.

λθ'. Καὶ¹⁾ ὅτι ὁ δοῦλος οὐ προστίθεται ἤτιονι, οὔτε μὴ ἐλαχίστῳ πράγματι τιμιώτερον.

Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν πολλοὶ κοινῶν πωλήσωσιν, πῶς καὶ ὁ εἰς ἐνάγεται μόνος τῇ περὶ ἀντιστροφῆς ἀγωγῆ· οἱ γὰρ σωματέμποροι, φησὶν, ἐπικλιεῖς εἰσι περὶ κέρδος καὶ ἀισχύρητα.

Περὶ τοῦ δοῦλον κινεῖν με, ὅτι ἐξενικήθη, καὶ ὅτι καὶ φρυγᾶς ζητεῖν τὰς πρὸ τῆς ἐκνικήσεως διαφερούσας μοι δουλείας.

μ'. 1) * Ὅτι^{μ)}, εἰ μὲν μὴ ἀποδίδωσιν ὁ πρῶτης τὸ τίμημα καὶ τὰς προσθήκας, καὶ ἐλευθεροῖ τὸν δι' αὐτόν ἐνοχοποιηθέντα, εἰς τὸ διπλοῦν τοῦ τιμήματος καὶ τῆς προσθήκης καταδικάζεται τῇ περὶ τῆς ἀναστροφῆς ἀγωγῆ. εἰ δὲ ταῦτα ποιεῖ, εἰς τὸ ἄπλοῦν καταδικάζεται.

2) Καὶ^{ν)} περὶ τοῦ, εἰ μὴ ἀποδίδωσιν ὁ πρῶτης τὸ τίμημα καὶ τὰς προσθήκας, καὶ τὸν δι' αὐτόν ἐνοχοποιηθέντα ἐλευθεροῖ, τί γίνεται· καὶ πῶς, εἰ ταῦτα ποιεῖ, εἰς τὸ διπλάσιον^{ο)} μόνον ἐνέχεται.

ὁ πρῶτης] Ταῦτα^{ρ)} δέ, ἐὰν ὁ πρῶτης αὐτὸν ἠσφαλίσατο ἐπὶ τοῖς τῆς αἰδλικίας κεφαλαίοις. μὴ ἀσφαλισμένου γὰρ, ἀλλὰ σιωπησαντος καὶ ψιλῶς ὑποσχομένου, τότε τὴν ἡδύβιτωριαν ἐντός δυο μηνῶν ἔχει ὁ ἀγοραστής, ὡς φησι τὸ ιθ'. κεφ. [Sch. g. Fabr. II. 406.]

XXXVIII. Bos, qui cornu petit, vitiosus est, L. 43. pr. itemque mula, quae calce percudit: et iumenta, quae D. XXI. 1. sine causa turbantur et fugiunt.

Qui ad amicum domini confugit, etiamsi ea §. 1. mente esset, ut non reverteretur, tamen fugitivus non est: fuga enim non solum voluntatem, sed etiam factum requirit.

Item, qui persuasum alterius a domino recessit, §. 2. fugitivus est, licet non recessisset, nisi persuasum ei fuisset.

Si servus meus bona fide tibi serviens fugerit, §. 3. fugitivus est, nisi hoc fecerit, ut ad me reverteretur.

Et quis servorum mortis sibi consciscendae causa §. 4. facere aliquid videatur.

Et quid praestet ille, qui servum redhibet, et §. 5. quid non praestet.

Interdum etiam cum quanto minoris actum est, §. 6. servus redhibetur, si emtori non expediat eum habere, puta furiosum vel lunaticum.

Et de eo, qui ideo redhibet, ut creditores suos §. 7. fraudet.

Pignus in servo constitutum manet etiam post- §. 8. quam redhibitus est: et sicuti emtor, qui servum vendit aut usumfructum eius, non redhibet, nisi eum redemerit, sic etiam postea, quam pignore liberatus est, redhibetur.

Si venditio conditionalis est, non recte redhibi- §. 9. toria agitur.

Interdum etiam pura venditio in suspenso est, §. 10. ut casu commemorando, quem legas.

XXXIX. Servus rei, quae minoris est, non ac- L. 44. pr. cedit, neque res pretiosior vilissimae. D. eod.

Et de eo, quomodo, si plures socii vendiderint, §. 1. vel unius eorum redhibitoria actione conveniatur: venaliciarii enim, inquit, ad lucrum et turpitudinem proni sunt.

. §. 2.
.
.

XL. Si venditor¹⁾ pretium et accessiones non L. 45. reddat, nec obligatum suo nomine liberet, in duplum D. eod. pretii et accessionis iudicio redhibitorio condemnatur. Sin haec praestat, in simplum condemnatur.

Et de eo, quid fiat, si venditor nec pretium, nec accessiones reddat, nec obligatum suo nomine liberet: et quomodo, si haec praestet, in simplum tantum teneatur.

1) venditor] Haec autem ita sunt, si venditor de capitibus edicti aedilitii cavit. Quippe si non cavit, sed tacuit et nude promisit, tunc emtor redhibitoriam habet intra duos menses, ut ait cap. 19.

ε) E Syn. p. 205. habet Fabr. T. II. p. 400. Harm. III. 3. 64. exhibet ita: Ἐμπαθής ἐστι καὶ ἡ λακτιζουσα μοῦλα· κ. τ. λ. ut in textu, verbis paululum transpositis. Adde ὁ ante κερατίζων. κ) E Tipucito, qui et reliqua huius legis solus habet. λ) L. 44. D. h. t. e Tipucito hausta est. Lege pro περὶ κέρδος potius πρὸς vel ἐπὶ κέρδος. μ) E Syn. p. 205. habet Fabr. T. II. p. 400. ν) E Tipucito. ο) Ita Tipucitus. Sed legendum ἄπλοῦν. ρ) Hoc scholium est e Syn. p. 205.

L. 46. *μα'.* Καί^{g)} ὅτι οὐκ ὀφείλει προσομολογεῖν ὁ ἀνα-
D. XIX. 1. στρέφων.

L. 47. *πρ.* *μβ'.* Καί ὅτι ὁ ἀγοραστὴς ἐλευθερῶν τὸν δοῦλον,
D. eod. ἐκπίπτει τῶν διαφεροσῶν αὐτῷ ἀγωγῶν κατὰ τοῦ
πρώτου.

§. 1. Μὴ ἐλευθερωθέντος δέ, ἀλλὰ ἀποθανόντος, ἔχει
τὰς ἀγωγάς.

L. 48. *πρ.* *μγ'.* [Πλὴν^{r)}] ἐὰν χωρὶς ἀμελείας αὐτοῦ καὶ τῶν
D. eod. σὺν αὐτῷ ἐτελεύτησεν.

§. 1. Καί^{s)} ὅτι ὁ κινῶν τὴν ἀντιστρέφουσαν δύναται
παρακρατεῖν τὸν δοῦλον, ἕως οὗ τὸ ἱκανὸν πάθῃ.

§. 2. * Ὅτι^{t)} τῇ παραγραφῇ τῶν ἕξ μηνῶν τῆς περὶ
ἀναστροφῆς ἀγωγῆς ἐκβληθεὶς δύναται τὴν μειοῦσαν
τὸ τίμημα κινεῖν εἰς ἑνιαυτοῦ.

§. 3. 1) * Ὅ^{u)} δεδεμένον πιπράσκων οὐχ ὑπόκειται τῇ
περὶ φυγῆς ἀγωγῇ. μείζον γὰρ ἐστὶ τοῦτο τοῦ εἰπεῖν,
ὡς ἐδέσθῃ.

2) Καί^{v)} ὅτι ὁ δεδεμένον πιπράσκων οὐχ ὑπό-
κειται τῇ περὶ φυγῆς.

§. 4. * Ἀντιτίθεται^{w)} γὰρ τῷ ἀγοραστῇ παραγραφῇ
γινώσκοντι περὶ τῆς φυγῆς, ἢ τῶν δεσμῶν καὶ τῶν
ὁμοίων.

§. 5. 6. Καί^{x)} ὅτι αἱ περὶ παθῶν καὶ αἰτίων ἀγωγαὶ κλη-
ρονόμοις καὶ κατὰ κληρονόμων ἀρμόζουσι, καὶ τὰ
φάκτα τῶν κληρονόμων ζητεῖται* καὶ τῷ τὴν χρῆσιν
μόνον ἀγοράσαντι.

§. 7. Καί ὅτι ὁ περὶ ἐνὸς πάθους κινῶν καλῶς προ-
λέγει, καὶ περὶ ἑτέρου μετὰ ταῦτα φαινομένου κινεῖν.

§. 8. 1) * Σύνηθές^{y)} ἐστὶ, μὴ ἀρμόζειν τὴν περὶ ἀνα-
στροφῆς ἀγωγὴν ἐπὶ τῶν ἀπλῶν πράσεων.

2) Καί^{z)} ὅτι ἐπὶ τῶν ἀπλῶν πράσεων ἦτοι τῶν
ἀναπόδοτον ἔχουσῶν αἴρεσιν ἢ ἀντιστρέφουσα οὐχ
ἀρμόζει.

τῶν ἀπλῶν πράσεων] Περὶ^{a)} τῶν μῆτε ἔπαυρον,
μῆτε ψόγον ἔχουσῶν λέγει. [Sch. h. Fabr. II. 406.]

L. 49. *μδ'.* Καί^{b)} περὶ ἀγροῦ χώρα τῇ ἀντιστροφῇ· τν-
D. eod. χὸν γὰρ φθοροποιὸς ἦν.

L. 50. *με'.* Ὁ κισσόπους, ὁ τὰς κνήμας δηλαδὴ ἔχων ἐκ
D. eod. τῆς τῶν νεύρων συστροφῆς ἐμπαθεῖς, οὐκ ἐστὶν ὑγιής.

L. 51. *πρ.* *μς'.* Ἐὰν ὀνόματι τοῦ δούλου μου κινῶ τὴν περὶ
D. eod. ἀναστροφῆς ἢ τὴν ἀπαιτοῦσαν τὸ πρᾶγμα, ἢ εἰδησις
αὐτοῦ, οὐχ ἢ ἐμὴ σκοπεῖται, κἂν γενικῶς εἶτε ὀητῶς
ἐνετειλάμην αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ ὄν ἦδεν ἐμπαθεῖ, ἐνετει-
λάμην αὐτῷ ἀγοράζειν, οὐκ ἐνέχεται ὁ πρᾶτης.

§. 1. Καί περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ φροντιστὴς μου, ἢ ὁ διαι-
κητὴς μου ἐν εἰδήσει ἐμπαθεῖ ἢ ὑπαίτιον ἀγοράσῃ,
κινεῖν οὐ δύναται.

L. 52. *μζ'.* * Ἐὰν^{c)} παρ' ἐμοῦ κλέψῃ ὁ δοῦλός μου, οὐκ
D. eod. ἐστὶν ἀνυγκάσιον, ἐν τῇ πράσει τοῦτο προλέγειν* οὔτε
ἐκ τούτου ἀρμόζει ἢ ἀναστροφῇ. εἰ δὲ εἶπον, αὐτὸν
μὴ εἶναι κλέπτην, ἐνέχομαι.

L. 53. *μη'.* * Ὅ^{d)} τριταῦζων ἢ τεταρταῦζων, καί^{e)} ὁ
D. eod.

XLI. Qui redhibet, promittere non debet.

XLII. Emtor, qui servum manumittit, actiones,
quae ei contra venditorem competunt, amittit.

Sin autem servus non manumissus, sed mortuus
sit, emtor actiones habet.

XLIII. Si sine culpa eius et familiae eius mor-
tuus sit.

Qui redhibitoria agit, servum retinere potest,
donec satisfactum ei sit.

Exceptione sex mensium redhibitoria exclusus
potest quanto minoris intra annum agere.

Qui vinctum servum vendit, actione de fuga
non tenetur. Hoc enim maius est, quam dicere, in
vinculis eum fuisse.

Qui vinctum servum vendit, actione de fuga
non tenetur.

Nam cum emtor scit de fuga, vel vinculis, vel
rebus similibus, opponitur ei exceptio.

Actiones de morbis et vitiis heredibus et contra
heredes competunt, et de factis heredum quaeritur:
competunt et ei, qui solum usumfructum emit.

Qui de uno vitio agit, recte praedicat, se de
alio postea apparituro acturum.

In usu est, actionem redhibitoriam in simplariis
venditionibus¹⁾ non competere.

In simplariis venditionibus redhibitoria non com-
petit.

1) simplariis venditionibus] De iis loqui-
tur, quae neque laudem, neque vituperationem habent.

XLIV. Etiam de fundo locus est redhibitioni:
fortasse enim pestilens erat.

XLV. Varicosus, videlicet qui crura ex tumore
nervorum vitiosa habet, sanus non est.

XLVI. Si servi mei nomine redhibitoria vel ex
emto ago, scientia eius, non mea spectatur, sive
generale sive speciale mandatum ei dederim. Si vero
ei hominem, quem vitiosum esse sciebam, emere man-
davero, venditor non tenetur.

Si procurator meus vel negotiorum gestor sciens
servum morbosum vel vitiosum emerit, agere non
potest.

XLVII. Si furtum mihi servus meus fecerit, non
est necesse, hoc in venditione praedicere: neque ex
eo redhibitio competit. Sed si dixerō, furtum non
esse, teneor.

XLVIII. Qui tertia vel quarta febre, vel

g) E Tipucito L. 46. 47. D. h. t. desumptae sunt. r) E Tipucito. Sed hic locus, uti in Cod. Ms. exhibetur, eumque in
textu reposui, corruptus est. Nam delendum est πλὴν: alioquin sensus plane contrarius iis, quae in Digestis dicuntur,
reperitur. Quapropter illud πλὴν unciis inclusi. s) E Tipucito. t) E Syn. p. 205. habet Fabr. T. II. p. 401. u) E Syn.
I. I. habet Fabr. I. I. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 67. v) E Tipucito. w) E Syn. p. 206. habet Fabr. T. II.
p. 401. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 67. x) E Tipucito §. 5—7. haustae sunt. y) E Syn. p. 206. habet Fabr.
T. II. p. 401. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 65. z) E Tipucito. a) Hoc scholium est e Syn. p. 206. b) E Tipucito
I. 49—51. D. haustae sunt. c) E Syn. p. 206. habet Fabr. T. II. p. 401. Eadem habet Tipucitus, qui incipit: καὶ ὅτι,
ἐὰν κ. τ. λ. d) E Syn. I. I. habet Fabr. I. I. Eadem habet Tipucitus. e) καὶ omittit Tip.

ποδαγρός και^{f)} δαιμονιζόμενος, οὔτε τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ σχολάζουσιν, ὑγιαίνειν δοκοῦσι.

μθ'. 1) * (Ος) καλῆ αἰρέσει πρᾶξεις καὶ φρυγῶν οὐ ποιεῖ χώραν τῆ ἀναστροφῆς, εἰ μὴ καὶ πρὸ τούτου ἔφυγεν.

2) Καὶ^{h)} ὅτι ὁ καλῆ αἰρέσει πωληθεὶς καὶ φρυγῶν οὐ ποιεῖ χώραν τῆ ἀντιστροφούσης ἀγωγῆς, εἰ μὴ καὶ πρὸ τούτου ἔφυγεν.

εἰ μὴ καὶ πρὸ τούτου ἔφυγεν] *Lii*) μὴ δέκνεται, εἰ παρὰ τῷ πρᾶτῃ φρυγῶν ἢ ὁ δούλος, τῆ ἐμβυσίᾳ αὐτοῦ ζητήσει πιστεύομεν. καθ' ἑαυτοῦ γὰρ ἐρωτάσθαι δοκεῖ, οὐ μὴν ἐπὶ δεσπότην ἢ κατὰ δεσπότην, βιβ. κβ. τῶν βωβιλικῶν tit. α'. [Sch. i. Fabr. II. 406.]

ν'. 1) Ἀφ' οὗ^{k)} δὲ γινῶ τὸ πάθος, ἢ ὀφείλει γινῶναι ὁ ἀγοραστής^{l)}, τρέχουσιν οἱ ἕξ μῆνες.

2) Καὶ^{m)} ὅτι οἱ ἕξ μῆνες τῆς ἀντιστροφῆς ἕξ ἐκείνου τρέχουσι τοῦ καιροῦ, ἕξ οὐ τις ἐπιμελής ἀνήρ ἠδύνατο γινῶναι τὸ βίτιον ἤτοι τὸ πάθος, τὸ ἐλάττωμα τοῦ πρᾶθέντος. ἢ γὰρ ἀνειμένη ἄγνοια τοῦ ἀγοραστοῦ οὐ βοηθεῖται.

να'. Καὶⁿ⁾ ὅτι καὶ ὁ ἐγγνητής, ἐὰν πάντα τὰ τῆς πράσεως ἀποβαίνοντα ἐνηγγύησται, οὐ τῆ ἐπερωτήσῃ τῆ ἐκ τῆς ἐγγύης, ἀλλὰ τῆ ἀντιστροφούσῃ ὑπόκειται.

νβ'. Καὶ ὅτι, ἐὰν ἀντιστρέφω ὀνόματι τοῦ δούλου μου, οὐ δίδωσιν ὁ πρᾶτης τὸ τίμημα, εἰ μὴ λάβῃ ἕξ ὀλοκλήρου, καὶ μὴ κατὰ τὸ πεκούλιον τοὺς καρπούς, καὶ εἰ τι χεῖρον γέγονεν.

Εἰ δὲ ὁ υἱὸς ἢ δούλος μου πωλήσονται, μέχρι τοῦ πεκούλιον ἐνέχομαι τῆ ἀναστροφῆς, καὶ λογίζεται εἰς τὸ πεκούλιον, καὶ εἰ πλέον μοι χρεωστῆ, τί γίνεται.

νγ'. Καὶ τί ἀναδίδωσιν ὁ πρᾶτης, κινουμένης τῆς ἀντιστροφούσης ἀγωγῆς παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ εἰ ἐκδώσει αὐτὸν ἐπὶ ταῖς παρ' αὐτοῦ γενομέναις ζημίαις, καὶ πῶς δίδωσι καὶ τὸ διπλοῦν τοῦ τιμήματος.

Καὶ^{o)} περὶ δούλου εἰπόντος παρουσία προσώπων, καὶ παρὰ τῷ πρᾶτῃ πεφευγῆναι, πῶς πιστεύεται, συντρέχόντων καὶ ἑτέρων τεκμηρίων.

νδ'. Καὶ περὶ δύο δούλων ἐνὶ τιμήματι πρᾶθέντων, καὶ τοῦ ἐνὸς εὐρεθέντος ἐμπαθοῦς.

νε'. Καὶ περὶ τοῦ, ὅτε περὶ δουλείας ἀγροῦ κινεῖται, καὶ ἤτταται ὁ πρᾶτης, τοσοῦτον δίδωσιν, ὅσον ἂν ἤττον ἠγόρασεν ὁ ἀγοραστής, εἰ τὴν δουλείαν ἐπικεῖσθαι ἐγίνωσκεν.

νς'. Καὶ ὅτι ὁ δωροῦμενος οὐκ ἀναγκάζεται προλεγειν, ἄπερ ἐπὶ τῶν πράσεων εἴρηται, οὔτε ἐνέχεται τῆ περὶ τῶν πρᾶθέντων ἀγωγῆς. κὰν ὁ λαβὼν τὴν δωρεὰν κρεῖττον τὸ δωρηθέν ἐποίησεν, οὐκ ἐνάγει περὶ τοῦ διαφέροντος. ἀπὸ μέντοι τοῦ οἰκείου δόλου ὁ δωρησάμενος ἐνέχεται.

νζ'. Καὶ ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν μισθώσεων οὐκ ἔχει χώραν ἢ παροῦσα ἀγωγῆς, ἀλλ' ἐπὶ πάντων τῶν πωλουμένων πραγμάτων.

νη'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἐν μιᾷ τιμῇ πολλοὺς ἀγοράσας δούλους, περὶ τοῦ ἐνὸς θέλω κινήσει, ἀνάγκησθαι διὰ φάκιον ἐναντίον δοκοῦν.

podagra, vel comitali morbo vexatur, ne eo quidem tempore, quo morbus vacat, sanus esse videtur.

XLIX. Qui venditus est bona conditione, et fugit, locus redhibitioni non facit, si non et ante fugerit¹⁾. *L. 54. D. XIX. I.*

Qui venditus est bona conditione et fugit, locus actioni redhibitoriae non facit, si non et ante fugerit.

1) si non et ante fugerit] Si non probatur, an servus apud venditorem fugitivus fuerit, quaestioni de eo tormentis factae credimus. In se enim videtur interrogari, non pro domino aut in dominum, Basilic. lib. 22. tit. 1.

L. Currunt autem sex menses, ex quo vitium emtor cognovit, aut cognoscere debuit. *L. 55. D. eod.*

Sex menses redhibitionis ex eo tempore currunt, ex quo vir diligens vitium servi venditi scire potuit. Dissolutae enim ignorantiae emtoris non succurritur.

LI. Etiam fideiussor, si in universam venditionis causam fideiussit, non actione ex stipulatu ex fideiussione, sed redhibitoria tenetur. *L. 56. D. eod.*

LII. Si servi mei nomine redhibeo, venditor pretium non dat, nisi in solidum, non tantum peculio tenus, fructus consecutus sit, et aestimationem eius, quod res deterior facta est. *L. 57. pr. D. eod.*

Sed si filius vel servus meus vendiderint, peculio tenus redhibitoria teneor, et peculio imputatur, et si plus mihi debeat, quid fiat. *§. 1.*

LIII. Et quid venditor reddat, si emtor redhibitoria egerit, et si servum propter damna ab eo data noxae dederit, et quomodo duplum quoque pretii praestet. *L. 58. pr. §. 1. D. eod.*

Et quomodo servo, qui praesentibus viris honestis dixit, et apud venditorem se fugisse, fides habeatur, aliis quoque indicibus concurrentibus. *§. 2.*

LIV. Et de duobus servis uno pretio venditis, quorum alter vitiosus apparuit. *L. 59. §. 1. D. eod.*

LV. Cum de servitute fundi agitur et venditor vincitur, tantum praestat, quanto minoris emisset emtor, si scisset servitutem impositam. *L. 61. D. eod.*

LVI. Donator non cogitur praedicere, quae de venditionibus dicta sunt, neque actione de rebus venditis tenetur. Etiam si is, cui donatum est, meliorem rem donatam fecerit, tamen de eo, quod interest, non agit. Ex dolo tamen suo donator tenetur. *L. 62. D. eod.*

LVII. In locationibus huic actioni locus non est, sed in omnibus rebus, quae venduntur. *L. 63. D. eod.*

LVIII. Et de eo, si multis servis uno pretio emtis, de uno agere velim, lege propter factum, quod contrarium videtur. *L. 64. pr. D. eod.*

f) Tip. addit δ. g) E Syn. p. 206. habet Fabr. T. II. p. 401. h) E Tipucito. i) Hoc scholium est in Syn. p. 206. k) Ex Haru. Promt. III. 3. §. 58. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 660. l) Usque ad δ ἀγοραστής habet et Eustath. de sex mensibus §. 3. in *Leuncl. Iur. Gr. Rom. T. II. p. 222.* in edit. *Zachariaei* cap. 19. §. 2. fin. m) E Tipucito. n) E Tipucito L. 56—59. 61—65. pr. §. 1. D. h. t. exhibentur. o) E Tipucito. Sensus indicatur et in Sch. i. ad hunc lib. et tit. Basil. apud Fabr. II. p. 406. quod est e Syn. p. 206. et in Sch. m. ad Basil. LX. 50. cap. 23. apud Fabr. T. VII. p. 819.

L. 64. §. 1. Καὶ ἐὰν πολλοὺς δούλους ἀγοράσαντι ἐν ἐνὶ
D. XXI. 1. τιμήματι ἀπαγγέλλῃ αὐτοὺς ὑγιεῖς εἶναι ὁ πράτης, καί
τινες αὐτῶν εἰσιν ἐμπαθεῖς, πῶς περὶ πάντων ἐνέχε-
ται διὰ τὴν ἐπαγγελίαν.

§. 2. Καὶ ὅτι καὶ ῥέμβεσθαι καὶ φεύγειν τὸ ὑποζύ-
γιον δύνανται, οὐ μὴν ὥσπερ φυγάδος καὶ ῥεμβοῦ
κινεῖ τις περὶ τούτου.

L. 65. pr. νθ'. Καὶ ὅτι τῶν παθῶν τὰ μὲν, ὡς εἰρηται,
D. eod. σωματικά εἰσι, περὶ ὧν καὶ προεῖπε· τὰ δὲ ψυχικά,
καθὼς μερικῶς ἐδίδαξε. λέγει δέ, ὅτι ὁ φιλῶν τὰς
θέας, ἢ ταῖς γραφαῖς σπουδαίως ἐνατενίζων, ἢ ψευ-
δόμενος, ἢ συνεχόμενος πάθεισιν ὁμοίοις, ψυχικὰ
πάθη κέκτηται.

§. 1. Καὶ ὅτι ὁλέθριός ἐστιν ἡ ἐπιγενομένη μετὰ τὸ
τεχθῆναι διηκεῖς τινι νόσος.

§. 2. 1) * Οὐ^p) τὸ διάστημα τῆς δουλείας διακρίνει
τὸν νεώνητον καὶ μὴ ἐντριβέντα τῶν τῆς πολιτείας
ἐθῶν, ἐκ τοῦ προβληθέντος δούλου ποιεῖν, ἃ ποιοῦσιν
ἐλεύθεροι· ἀλλὰ τὸ γένος καὶ ἡ αἰτία. καὶ νεώνητον
γὰρ ἐὰν ἀγοράσω παρὰ σωματεμπόρου, καὶ προσήσω
αὐτὸν ἐπηρεσίας, ἐμπειρος εὐρίσκειται. καὶ οὐ δια-
φερόμεθα, εἰ οἶδε Ῥωμαῖοί, ἢ μὴ οἶδεν. ὁ δὲ παι-
δευθεὶς ἐλευθέρια σπονδάσματα, κατ' αὐτὸ τοῦτο
ἐμπειρός ἐστιν.

2) Καὶ^q) ὅτι τὸν νεώνητον οὐ τὸ διάστημα τῆς
δουλείας διακρίνει, ἀλλὰ τὸ γένος καὶ ἡ αἰτία. καὶ
νεώνητον γὰρ ἐὰν ἀγοράσω παρὰ σωματεμπόρου, καὶ
προσήσω αὐτὸν ἐπηρεσίας, ἐμπειρος εὐρίσκειται. καὶ
οὐ διαφερόμεθα, εἰ οἶδε Ῥωμαῖοί, ἢ μὴ.

L. 1. ζ'. 1) * Ἐάν^r) πωλήσῃ φυγάδα δούλον, μὴ ἀγνοή-
C. IV. 58. σασ, αὐτὸν φυγάδα εἶναι, κατέχεται καὶ εἰς τὴν τι-
μήν, καὶ εἰς τὴν ἔξωθεν γενομένην βλάβην. τί γὰρ
ὅτι δούλον ἕτερον ὑπονοθεύσας ἢ πρῶγμα κλέψας
ἔφυγεν οὗτος ὁ οἰκέτης;

2) Καὶ^s) ὅτι ὁ πωλήσας φυγάδα, μὴ ἀγνοήσας,
αὐτὸν φυγάδα εἶναι, κατέχεται καὶ εἰς τὴν τιμήν, καὶ
τὴν ἔξωθεν γενομένην βλάβην, εἰ τυχόν ὑπενόθευσεν
ἕτερον δούλον, ἢ πρῶγμα ἔκλεψε.

L. 2. ξά'. 1) * Καὶ^t) ὅτι, ὁπότε θεματίζεις τὸν δούλον,
C. eod. ὃν ἤδη ἠγόρασας, μετὰ ἐνιαυσιαῖον χρόνον πεφευγέ-
ναι, ποῖω λόγῳ τούτου ἔνεκεν κατὰ τοῦ πεπρακότος
αὐτὸν κινήσαι ἐπιζητεῖς, οὐ δύναμαι κατανοῆσαι. καὶ
γὰρ τὴν ἀναστρέφουσαν πρῶθεν ἀγωγὴν ἔξαμηνιαίους
χρόνοις, ἢ τὴν ἑλαττοῦσαν τὸ τίμημα ἐνιαυτῷ συγ-
κλείεσθαι, φανερόν ἐστι.

2) Ὅτι^u) ἡ μὲν τὸ πρῶθεν ἀναστρέφουσα ἀγωγὴ
εἶσω ἕξ μηνῶν κινεῖται· ἡ δὲ μειοῦσα τὸ τίμημα ἐντὸς
ἐνιαυτοῦ.

L. 3. ξβ'. 1) * Ἐάν^v) μετὰ τὴν πρῶσιν τοῦ οἰκέτου φυγή,
C. eod. εἰ μὴ δέκνεται καὶ πρὸ τῆς πράσεως πεφευγώς, οὐδὲν
τὸν πράτην καταβλάπτει.

2) Καὶ^w) ὅτι ἡ μετὰ τὴν πρῶσιν τοῦ οἰκέτου
ἐπιγενομένη φυγή οὐδὲν τὸν πράτην καταβλάπτει. ἐὰν
δὲ ὁ πράτης ἐπαγγέλατο, μηδὲ μετὰ τὴν πρῶσιν ἐπαί-
τιον ἔσεσθαι τὸν οἰκέτην, ἐνέχεται.

L. 4. ξγ'. Καὶ^x) περὶ τοῦ πωλήσαντος ἀγρὸν καὶ συμ-
C. eod. φωνήσαντος, εἰ ὑπαρῆσκει, ἀναδοθῆναι αὐτῷ, πῶς

Si ei, qui plures servos uno pretio emit, sanos
eos esse venditor promiserit, et quidam eorum vitiosi
sint, quomodo venditor propter promissionem de omni-
bus teneatur.

lumentum et errare et fugere potest, nec vero
quis ideo agere potest, quasi fugitivum sit vel erro-

LIX. Vitia quaedam, ut dictum est, corporalia
sunt, de quibus et praedictum est: alia animi, uti
pro parte docuit. Ait autem, ludorum amatorem, vel
tabulas pictas studiose intuentem, vel mendacem, vel
similibus vitiis affectum, animi vitia habere.

Sonticus est perpetuus morbus, qui in homi-
nem, postquam is natus est, incidit.

Non servitutis spatium discernit novitium et mo-
ribus civilibus nondum excultum, ab eo servo, qui
iam profecit in agendis his, quae ingenui faciunt:
sed genus et causa. Nam si novitium emam a venali-
ciario, atque eum alicui ministerio praeposuero, ve-
terator esse reperietur. Nec interesse putamus, Ro-
mane sciat, an nesciat. Eruditus vero liberalibus
studiis ob id ipsum veterator est.

Novitium non servitutis spatium discernit, sed
genus et causa. Nam si novitium emam a venali-
ciario, eumque alicui ministerio praeposuero, vetera-
tor esse reperietur. Nec interesse putamus, Romane
sciat, necne.

LX. Si quis servum fugitivum vendiderit, cum
non ignoraret, fugitivum esse, tam in pretium, quam
in damnum extrinsecus accidens convenitur. Quid
enim, si aliud mancipium sollicitaverit, aut re qua-
dam subrepta hic servus aufugerit?

Qui servum vendidit, cum non ignoraret fugiti-
vum esse, et in pretium, et in damnum extrinsecus
accidens convenitur, si forte aliud mancipium sol-
licitaverit, aut rem subriperit.

LXI. Item, cum proponas, servum, quem quidem
comparasti, post anni tempus fugisse, qua ratione eo
nomine adversus eum, qui ipsum vendidit, agere de-
sideres, non possum animadvertere. Nam redhibito-
riam actionem sex mensium spatio, vel quanto minoris
anno concludi, manifestum est.

Redhibitoria actio intra sex menses instituitur:
quanto minoris intra annum.

LXII. Servi fuga post venditionem interveniens,
nisi et ante venditionem fugisse probetur, venditori
nihil nocet.

Servi fuga post venditionem interveniens nihil
venditori nocet. Si vero venditor promiserit, non vi-
tiosum post venditionem servum futurum, tenetur.

LXIII. Item quomodo is, qui agrum vendidit et
pactus est, ut, si displicuerit, sibi reddatur, eum reci-

p) E Syn. p. 185. habet Fabr. T. II. p. 404. sq. Lege τοῖς
p. 401. Adde τις post ἐάν. s) E Tipucito. t) E Syn. p.
u) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 57. habet Fabr. in Addendis T.
vv) E Tipucito. w) E Tipucito.

— ἔθειον. q) E Tipucito. r) E Syn. p. 206. habet Fabr. T. II.
206. habet Fabr. T. II. p. 401. sq. Adde τὸ ante πρῶθεν.
H. p. 660. v) E Syn. p. 206. habet Fabr. T. II. p. 402.

ἐπαναγκάζεται ἐπαναλαβεῖν αὐτόν. καὶ εἰ θανατηφόρους βοτάνας κέκτηται, τὸ αὐτὸ ἔσται.

ξδ'. 1) * Γενομένου*) ἄπαξ πίστει καλῆ τοῦ συναλλαγματος, καὶ τοῦ ἀνδραπόδου ληφθέντος, καὶ τοῦ τιμήματος καταβληθέντος, οὕτως τοῦ ἀναλαβεῖν τὸ τιμήμα ἐξουσία ἔστι τῷ τῷ ἀνδραπόδον ἡγορακῶτι φιλοτιμητέα, ἐὰν ἐκείνο, ὅπερ εἶπε πεφηνὸς ἀνδραπόδον, δυνήθῃ παραστήσῃ. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπὸ Ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας δουλευσάντων οἰκετῶν προγεγραμμένον ἔστιν.

2) Καὶ γ) ὅτι ὁ ἀγοραστὴς περὶ φυγάδος οἰκέτου τὴν ἀντιστρέφουσαν κινεῖν ἀγωγὴν οὐ δύναται, εἰ μὴ παραστήσῃ τὸν οἰκέτην.

γ γενομένου ἄπαξ] Εἰ²⁾ δὲ οὐ καλῆ πίστει ἢ πρῶσις ἦν, ἀλλ' ἐν εἰδήσει τοῦ φυγάδα τὸν οἰκέτην εἶναι ὁ πρῶτης πέπρακεν· ἐλάμβανεν ἂν τὸ τιμήμα ἀπεπτεύθειν ὁ ἀγοραστὴς, παρέχετο δὲ μόνον κινεῖσθαι, ὡς εἶναι εὐρήσει τὸν οἰκέτην, ἀποκαθίστηεν αὐτόν. [Sch. k. Fabr. II. 406.]

ξέ'. 1) * Ὁ^{a)} κατὰ βίαν πρῶγμα πεπρακὸς δύναται ἀναδιδοῦς ὅπερ ἔλαβε τιμήμα τὴν κατὰ βίαν γενομένην πρῶσιν ἀνατρέπει· καὶ οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι^{b)} αὐτοῦ.

2) Καὶ^{c)} ὅτι ἡ κατὰ βίαν πρῶσις οὐκ ἔρρωται, ἀλλὰ καὶ ὁ βιωσθεὶς καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ διδοῦς τὸ τιμήμα ἀνατρέπει τὴν πρῶσιν.

ξς'. 1) * Ἐάν^{d)} τις τὸ ἴδιον πρῶγμα ἐλαχίστου τιμήματος πωλήσῃ, δύναται τὸ τιμήμα ἀναδιδοῦς λαμβάνειν τὸ ἴδιον πρῶγμα. ἐλάχιστον δὲ τιμήμα ἔστι τὸ μηδὲ εἰς ἡμίσειαν διατίμησιν ἀναφερόμενον. ἐὰν δὲ ὁ ἀγοραστὴς ἐπιλέξῃται τὸ λείπον τῷ δικαίῳ τιμήματι δοῦναι, ἔχει αὐτὸν τὸ πεπραγμένον πρῶγμα. τὸ αὐτὸ δὲ^{e)} δίκαιον καὶ ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῦ πρῶτου προβαίνεται.^{f)}

2) Καὶ^{g)} περὶ τοῦ ἥτινος πωλήσαντος τὸ ἴδιον, τούτεστι, τὸ μὴ εἰς ἡμίσειαν διατίμησιν ἀναφερόμενον.

3) Δύνανται οἱ συναλλάττοντες μέχρι τοῦ ἡμίσεος τιμήματος περιγράφειν ἀλλήλους καὶ περιγράφεσθαι. εἰ δὲ ἐπέκεινα γένηται ἢ περιγραφῆ, ἢ τὸ πλέον ἀποδίδεται, ἢ ἀναλέγεται ἢ πρῶσις.

4) Οἱ συναλλάσσοντες ἔχουσιν ἄδειαν περιγράφειν ἀλλήλους ἕως καὶ ἡμίσεος τοῦ τιμήματος, οὐπὲρ ἔστι τὸ πρῶγμα, ὅπερ συναλλάσσουσιν, ἄξιον. ὁ δὲ ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεος τιμήματος περιγράφων ἤρουν τὸν μετ' αὐτοῦ συναλλάσσοντα ζημιῶν, ἢ ἀντιστρέφει τὸ περισσώτερον τοῦ ἡμίσεως, ἢ ὅλη ἢ πρῶσις ἀναλέγεται καὶ ἀνατρέπεται.

ξζ'. Καὶ^{h)} ὅτι, εἰ μὴ συναινέσῃ ὁ ἀγοραστὴς καὶ ὁ πρῶτης, οὐ λύνεται ἢ καλῶς συστάσῃ, κἄν βασιλεὺς προστάσῃ τοῦτο.

ξη'. Καὶ ὅτι ἡ κατὰ δόλον πρῶσις οὐκ ἔρρωται.

ξθ'. 1) * Οὐκⁱ⁾ ἔστι δεδοκιμασμένη ἢ αἰτία, δι' ἣν ἀνατραπῆναι τὴν κατὰ συναινέσιν γενομένην πρῶ-

pere cogatur. Et si fundus letiferas herbas habet, idem obtinebit.

LXIV. Habito semel¹⁾ bona fidei contractu, mancipioque suscepto, et pretio soluto, ita repetendi pretii potestas ei, qui mancipium comparavit, largienda est, si mancipium illud, quod fugisse dixerit, poterit exhibere. Hoc enim non solum in barbaris, sed etiam in provincialibus servis praescriptum est.

L. 5.
C. IV. 58.

Emtor servi fugitivi nomine redhibitoria agere nequit, nisi servum exhibuerit.

1) habito semel] Si vero non bona fide venditio facta sit, sed venditor sciens, servum fugitivum esse, vendiderit: emtor pretium quidem exinde recipiet, praestare autem cautionem tantum debet, ut, si servum invenerit, eum reddat.

LXV. Qui per vim coactus rem vendidit, potest pretio, quod accepit, reddito, venditionem per vim factam rescindere: nec id tantum ipse, verum etiam ipsius heredes.

L. 1.
C. IV. 44.

Venditio per vim facta non valet, imo qui coactus est et heres eius, pretio reddito, venditionem rescindunt.

LXVI. Si quis rem suam minimo pretio distraxerit, potest restituto pretio rem suam recipere. Minimum vero pretium est, quod nec dimidiam aestimationem aequat. Sed si emtor maluerit id, quod iusto pretio deest, praestare, rem venditam retinebit. Idem ius et in liberis venditoris procedat.

L. 2.
C. eod.

Item de eo, qui minore pretio rem suam vendidit, id est, quod nec dimidiam aestimationem aequat.

Possunt contrahentes ad dimidium usque pretii se invicem circumscribere et circumscribi. Si ultra dimidium facta fuerit circumscriptio, vel plus datur, vel rescinditur venditio.

Contrahentibus se invicem circumvenire licet etiam ad semissem usque pretii, quo res, de qua contrahunt, digna est. Qui autem ultra semissem pretii circumscribit aut eum, qui cum ipso contrahit, laedit, vel reddit, quod semissem excedit, vel tota venditio resolvitur et rescinditur.

LXVII. Item emtio et venditio recte contracta non dissolvitur, nisi emtor et venditor consenserit, licet Princeps eam dissolvi iusserit.

L. 3.
C. eod.

LXVIII. Item venditio dolo contracta non valet.

L. 5.
C. eod.

LXIX. Non est probabilis causa, propter quam rescindi consensu factam venditionem desideras. Quam-

L. 6.
C. eod.

x) E Syn. p. 206. habet Fabr. T. II. p. 402. y) E Tipucito. z) Hoc scholium est e Syn. p. 206. sq. a) E Syn. p. 207. habet Fabr. T. II. p. 402. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 68. b) Harm. ἡ κληρονόμος. c) E Tipucito. d) E Syn. p. 195. et 207. habet Fabr. T. II. p. 402. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 69. e) δὲ deest apud Harm. f) Harm. addit: ἢ δὲ περὶ τούτου ἀγωγὴ ἐντὸς τεσσάρων ἐνιαυτῶν κινεῖται. Hoc desumptum est ex L. ult. C. II. 53. notante Reitzio ad Harm. I. I. not. 109. in Suppl. Thes. Meerm. p. 174. g) E Tipucito hoc desumptum est. Quod tertio loco positum est, habet Attal. tit. 12. §. 2. et quarto loco positum Harm. III. 3. §. 72. Ceterum nota apud Attal. pro πλέον legendum esse λῆπον, et apud Harm. pro περισσώτερον legendum esse λιπόμενον, ut ad Harm. et Reitzius notavit. h) E Tipucito L. 3. 5. C. h. t. haustae sunt. i) E Syn. p. 207. habet Fabr. T. II. p. 403. Eadem habet Harm. Promt. III. 3. §. 73.

σιν ἐπιζητιῖς. εἰ καὶ τὰ μάλιστα γὰρ διπλάσιον προσφέρεις^{κ)} τίμημα τῷ ἀγοραστῇ, ὅμως ἄκων εἰς τὸ ἀνατρέψαι τὴν πρᾶσιν οὐ συνωθεῖται.

2) Καὶ^{λ)} κἂν τὸ διπλάσιον προσφέρῃ ὁ πρῶτος τῷ ἀγοραστῇ, ὅμως ἄκων εἰς τὸ ἀνατρέψαι τὴν πρᾶσιν οὐ συνωθεῖται.

L. 8.
C. IV. 44.

ο'. * Ἐὰν^{μ)} υἱὸς κατὰ γνώμην πατρὸς πράγμα πωλήσῃ, εἰ μὴ δείκνυσιν ὁ πατήρ, κατὰ φόβον θανάτου, ἢ βιασύνων τοῦ σώματος γεγονέναι τὸ συνάλλαγμα, ἢ κατὰ δόλον, οὐ δύναται αὐτὸ ἀνατρέπειν. οὐκ ἄρκε δὲ πρὸς ἀπόδειξιν δόλου τὸ λέγειν, πλείονος ἄξιον εἶναι τὸ πρᾶγμα. ἔξεστι^{ν)} γὰρ ἐν τῇ πράσει καὶ τῇ ἀγορασίᾳ περιγράψαι, εἰ μὴ ἄρα ἔλαττον τοῦ ἡμίσεος μέρους τοῦ δικαίου τιμήματος δέδωκεν ὁ πρῶτος^{ο)}, τῆς ἐπιλογῆς τῆς ἤδη παρασχεθείσης τῷ ἀγοραστῇ φυλαττομένης.

L. 9.
C. eod.

οά'. Καὶ^{ρ)} ὅτι, ἐὰν φανερὸν τίμημα ὀρισθῇ, πρᾶσις ἔστιν καὶ ἀγορασίᾳ· ἐὰν δὲ πρᾶγμα ἀντὶ πράγματος δοθῇ, ἀνταλλαγὴ ἔστιν. καὶ ὅτι ἐν τῇ καταβολῇ δείκνυται, οὐκ ἐν τῇ συμφωνίᾳ ἢ πρᾶσις.

L. 10.
C. eod.

οβ'. Καὶ ὅτι τὸν δόλον τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ τοῦ πρᾶγματος ποιότης δείκνυσιν, οὐχ ἢ τοῦ τιμήματος ποσότης. ἐὰν οὖν ἀποδειχθῇ, δόλον γεγονέναι, καὶ ὁ ἀγοραστὴς ἐτέρῳ μετεπώλησεν τὸ πρᾶγμα, οὐ κατὰ τοῦ νῦν ἡγορακότος κινεῖται ἢ ἐπὶ τῷ πρᾶγματι ἀγωγή, ἀλλὰ κατὰ τοῦ τὸν δόλον ποιήσαντος κινεῖται ἀποκατάστασις.

L. 11.
C. eod.

ογ'. 1) * Ὅτι^{ο)} πρῶτος τὸν δόλον τοῦ ἀγοραστοῦ ἐπιλαμβάνεσθαι τότε δύναται, ὅτε ἠγγύησε τὸν δόλον ἐν καιρῷ τοῦ συναλλάγματος. εἰ γὰρ εἰδῶς συνήλαξεν, οὐκ ἔτι δύναται βοηθεῖσθαι. ἐὰν δὲ τὸ συναρῆσαν τίμημα δείκνυται μὴ καταβληθὲν, ἢ ἐχειρογραφήθῃ, ἀντιλογισθῆναι αὐτῷ εἰς ποσότητα χρέους κατὰ πλῆρην γενομένου, τοῦτο ἀποδίδοσθαι ἐφθῶς αἰτεῖται.

2) Ὅτι^{ι)} ὁ πρῶτος οὐ καλῶς λέγει περιγεγράφθαι διὰ τὸ συναρῆσαν πλέον τίμημα τοῦ συμφωνηθέντος γραφῆναι τῷ ὠνειακῷ. λαμβάνει δὲ τὸ συναρῆσαν, εἰ μὴ κατεβλήθῃ, μίτη ἐκομπευστατεύθῃ.

3) Καὶ^{ς)} ὅτι ὁ πρῶτος εἰδῶς τὸν δόλον τοῦ ἀγοραστοῦ οὐ βοηθεῖται· τὸ δὲ κατὰ πλῆρην καταβληθὲν τίμημα παρ' αὐτοῦ ἢ ἀντιλογισθὲν εἰς χρέος δύναται λαμβάνειν.

L. 12.
C. eod.

οδ'. 1) * Ὅτι^{ι)} δύναται ὁ πρῶτος ἀνατρέπειν τὴν πρᾶσιν ἐκ τοῦ λέγειν, ὅτι χρεῶν ἢ λειτουργιῶν ἐπιχειμένων πέπρακε.

2) Καὶ^{ι)} ὅτι οὐ δύναται τὴν πρᾶσιν ἀνατρέπειν ἐν τῷ λέγειν, ὅτι χρεῶν ἐπιχειμένων ἢ λειτουργιῶν ἐπώλησεν, ὁ πρῶτος.

L. 13.
C. eod.

οε'. Καὶ^{ν)} ὅτι προφάσει τοῦ γενέσθαι παραγγελίαν παρὰ τοῦ πενθεροῦ τοῦ πρώτου ἢ πρᾶσις οὐκ ἀνατρέπεται.

L. 14.
C. eod.

ος'. Καὶ ὅτι ὁ ἀγοράσας μὴ πληρῶν τὰ δόξαντα, καὶ ὁ πρῶτος εἰς τὸ διαφέρειν καταδικάζεται, οὐ μὴν τὸ συνάλλαγμα ἀνατρέπεται.

L. 15.
C. eod.

οζ'. Καὶ ὅτι ὁ μείζων τῶν κέ. ἐνιαυτῶν, καὶ ὁ

vis enim duplum offeras pretium emtori, tamen invitus ad rescindendam venditionem non urgetur.

Item quamvis duplum venditor emtori offerat, tamen invitus ad rescindendam venditionem non urgetur.

LXX. Si filius voluntate patris rem vendiderit, nisi probet pater, metu mortis, aut cruciatuum corporis, aut dolo malo factum esse contractum, nequit eum rescindere. Non sufficit autem ad probandum dolum, dicere, rem maioris esse pretii. Nam in emtione et venditione licet circumscribere, nisi minus dimidia parte pretii dederit venditor, electione iam praestita emtori servanda.

LXXI. Item si pretium certum definitum fuerit, emtio et venditio est: sin autem res pro re data sit, permutatio est. Item in solutione, non in consensu venditio cernitur.

LXXII. Item dolum emtoris qualitas facti, non quantitas pretii ostendit. Si igitur dolum intercessisse probatum fuerit, et emtor alii rem vendiderit, non adversus eum, qui nunc emit, rei vindicatio, sed adversus eum, qui dolo fecit, restitutio competit.

LXXIII. Venditor de dolo emtoris tunc queri potest, cum dolum tempore contractus ignoravit. Nam si sciens contraxit, non amplius ei succurri potest. Si vero pretium, de quo convenit, non solum probetur, vel cautum fuerit, ut in quantitatem debiti per errorem facti compensaretur, recte hoc reddi postulatur.

Venditor non recte dicit se circumscriptum esse ideo, quod instrumento emtionis maius pretium, quam id, de quo convenerat, insertum sit. Pretium autem, de quo convenit, consequitur, nisi solum vel compensatum fuerit.

Venditori, qui dolum emtoris non ignoravit, non succurritur: pretium autem per errorem ab eo solum vel in debitum compensatum consequi potest.

LXXIV. Non potest venditor rescindere venditionem, si dicat, se debitis vel oneribus functionum urgentibus vendidisse.

Item non potest venditor rescindere venditionem, si dicat, se debitis vel oneribus functionum urgentibus vendidisse.

LXXV. Item praetextu denuntiacionis a socio venditoris factae venditio non rescinditur.

LXXVI. Item emtor et venditor, qui placita non impleverunt, in id, quod interest, condemnantur, nec vero contractus rescinditur.

LXXVII. Item maior viginti quinque annis, et

κ) ἐξέρεις Harm. λ) E Tipucito. μ) E Syn. p. 195. 207. habet Fabr. T. II. p. 403. Fere eadem habet Tipucitus. ν) Tipucitus ita: ἔξεστι γὰρ ἐπὶ τῇ πράσει καὶ ἀγορασίᾳ περιγράψαι ἀλλήλους μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ δικαίου τιμήματος x. t. λ. ut in textu. ο) Haud dubie legendum est ἀγοραστῆς. π) E Tipucito L. 9. 10. C. IV. 44. haustae sunt. ρ) E Syn. p. 207. habet Fabr. T. II. p. 403. ρ) E Schol. Ephantiophanis ad Basil. XXIII. 1. cap. 11. apud Fabr. T. III. p. 200. ubi dicitur esse cap. 81. huius tit. et libri Basilicorum. σ) E Tipucito. τ) E Syn. p. 207. habet Fabr. T. II. p. 403. υ) E Tipucito. φ) E Tipucito L. 13 — 15. C. IV. 44. desuntae sunt.

συγγνώμην ηλικίας λαβῶν κτήματα πωλήσας οὐ δύναται προφάσει τοῦ λέγειν, ὅτι ἠγνόησε τὴν τῶν κτημάτων δύναμιν, ἀνατρέπειν τὰ συναλλάγματα.

οἱ. 1) * Εἴ^ω) τινὰς τῶ τῶν χρεῶν μεγέθει συνεχομένους ἢ ἀνάγκη τοῦ δημοσίου λόγου συνελάβει, τὸς ἰδίᾳ οὐσίας πωλῆσαι, ἢ τοῦ πράγματος ποιότης καὶ ἢ ποσότης τῶν προσόδων δοκιμαζέσθω· καὶ μὴ προσχῆματι τῆς πράσεως τῆς δημοσίας χώρα ταῖς περιγραφαῖς περιλιμπανέσθω· καὶ τῶν κτημάτων ἐλάττονος διαπραθέντων, πλέον ὁ ἀγοραστής ἐκ τῆς χάριτος, ἢ πρὸ ὁ χρεώστης ἐκ τοῦ τιμήματος κερδαινέτω. ὅτε τούτων διὰ χρεῶν δημοσία πράσις γίνεται, τὸ ἀληθές τίμημα τῶ πρώτῃ παρέχεσθαι ὀφείλει.

2) Καὶ^{*)} ὅτι, ὅτε ὁ δημόσιος πιπράσκει πρᾶγμα καταχρέου, μὴ κερδαινέτω, ἀλλὰ δοκιμαζέσθω ἢ τοῦ πράγματος ποιότης καὶ ἢ ποσότης τῶν προσόδων, καὶ κατ' αὐτὴν γινέσθω καὶ πρᾶσις.

οἱ. Καὶ^{γ)} ὅτι ὁ πωλῶν τὰ ἑαυτοῦ, ἵνα μὴ λειτουργίῃ, ἀλλ' ὡς πένης ἤτιονα παρέχῃ, καὶ τὸ συναλλάγμα ἄχρηστον, καὶ ὁ ἀγοραστής, ὅσον ἐπηγεῖλατο τίμημα, τῆ πόλει καταβάλλει.

π'. Καὶ ὅτι τοῦ δημοσίου πιπράσκοντος εἴτε ἄγρον, ἢ ἐσθήματα, ἢ τινα ἕτερα, μὴ ἐξέστω τοῖς παλατίνοις ἀγοράζειν· εἰ δὲ ἀγοράσουσι, τὸ τίμημα ζημιούσθωσαν.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

Περὶ ἐκνικηθείσας προθέντος πράγματος, καὶ τῆς διπλῆς τῶν τιμῶν ἐπερωτήσεως.²⁾

α'. 1) * Εἴτε^{α)} μέρος, εἴτε ὅλος ὁ πρᾶξις ἀγρὸς ἐκνικηθῆ, ἐνάγεται ὁ πρᾶξις. καὶ εἰ μὲν ἐξ ἀδιαίρετου τὸ μέρος ἐκνικηθῆ, πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ τιμήματος αὐτοῦ ἐνάγεται· εἰ δὲ δῆλον μέρος, πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ ἐκνικηθέντος ἢ ἀποτίμησις γίνεται.

2) Καὶ^{β)} περὶ τοῦ, εἰ μέρος, εἴτε ὅλος ὁ ἀγρὸς ἐκνικηθῆ, καὶ εἰ ἐξ ἀδιαίρετου τὸ μέρος ἐκνικηθῆ, καὶ εἰ δῆλον μέρος, τί γίνεται.

β'. Καὶ^{γ)} περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ πρᾶξις μὴ ἀνέχεται τὸ διπλοῦν ἐπερωτηθῆναι.

γ'. 1) * Χρεωστῆ^{δ)} ὁ πρᾶξις ἐν τῶ καιρῷ τῆς πράσεως παρασχεῖν τὸν δοῦλον μὴ ὑποκείμενον κλοπῇ ἢ ἐκδόσει.

2) Καὶ^{ε)} ὅτι τὸ πεκούλιον οὐκ ἀκολουθεῖ τῶ πιπρασόμενῳ δούλῳ· εἰ δὲ γε ἀφέληται τοῦτο πιπράσκόμενος ὁ οἰκέτης, ποία ἀγωγή δίδεται τῶ πρᾶξι κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ.

δ'. Καὶ^{ς)} ὅτι ὁ πιπράσκων δοῦλον, οὐ δίδωσιν ἐγγυητῆν, εἰ μὴ ὀητῶς συμφωνήθῃ. σὺ δὲ γίνωσκε, ὅτι, εἰ μὴ πολλάκις, πρὶν ἢ καταβληθῆ τὸ τίμημα, γίνονται κινήσεις περὶ τῆς τοῦ προθέντος δεσποτείας· τότε γὰρ οὐ δώσει τὸ τίμημα, ἕως οὐ λόβῃ ἀξιοπύστους ἐγγυητάς, ὡς ὁ Ἀνώνυμος καὶ ὁ Ἐναντιοφανής φησιν.

qui veniam aetatis impetravit, si praedia vendiderunt, contractus rescindere nequeunt ideo, quod vires locorum se ignorasse dicant.

LXXVIII. Si quos aeris alieni magnitudine depressos necessitas publicae rationis proprias facultates distrahere cogat, rei qualitas et reddituum quantitas aestimetur: nec sub praetextu venditionis publicae locus fraudibus relinquatur: et possessionibus viliori pretio distractis, plus emtor ex gratia, quam debitor ex pretio lucretur. Cum igitur aeris alieni causa venditio publica fit, verum pretium venditori praestari oportet.

L. 16. C. IV. 44.

Item cum fiscus rem aere alieno oppressi vendit, ne lucrifaciat, sed rei qualitas et reddituum quantitas aestimetur, et secundum eam venditio quoque celebratur.

LXXIX. Si quis res suas vendiderit, ne munera obeat, sed ut tanquam pauper minora praestet, et contractus irritus est, et emtor pretium, quod promisit, civitati solvit.

L. 17. C. eod.

LXXX. Item cum fiscus argentum, vel vestimenta, vel alias quasdam res vendit, ne Palatinis emere liceat: sin autem emerint, pretio multentur.

L. 18. C. eod.

TITULUS XI.

De evictione rei venditae et duplae stipulatione.

I. Sive pars, sive totus fundus venditus evincatur, venditor convenitur. Ac si quidem pro indiviso pars evincatur, pro quantitate pretii eius convenitur: sin autem certa pars, pro bonitate loci evicti fit aestimatio.

L. 1. D. XXI. 2.

Item de eo, quid fiat, si pars, vel totus fundus evincatur, et si pars pro indiviso, et si certa pars evincatur.

II. Item de eo, si venditor duplum promittere nolit.

L. 2. D. eod.

III. Venditor tempore venditionis servum furto noxaeque solutum praestare debet.

L. 3. D. eod.

Peculium servum venditum non sequitur: si vero servus venditus illud abstulerit, quaenam actio venditori adversus emtorem detur.

IV. Qui servum vendit, fideiussorem non dat, nisi hoc nominatim convenerit. Tu vero scias, nisi saepe prius, quam pretium solutum sit, de dominio rei venditae controversia mota sit: tunc enim pretium non praestabit, donec fideiussores idoneos acceperit, ut Anonymus et Enantiophanes aiunt.

L. 4. pr. D. eod.

ω) E Syn. p. 207. habet Fabr. T. II. p. 403. sq. x) E Tipucito. γ) E Tipucito L. 17. 18. C. IV. 44. desumptae sunt. z) Hanc inscriptionem tituli XI. exhibent Tipucitus et Index titulorum Coislinianus. Adde τοῦ ante προθέντος. In Synopsi, ex eaque apud Fabr. haec est: Περὶ ἀγοραθέντος πράγματος καὶ ἐκνικηθέντος, εἴτε ἀγροῦ, εἴτε δούλου, εἴτε ἀνευθένου, εἴτε ἐπευθένου· καὶ πότε εἰς τὸ διπλοῦν ὁ πρᾶξις ἐνάγεται. α) E Syn. p. 211. habet Fabr. T. II. p. 406. Usque ad ἐνάγεται ὁ πρᾶξις extat etiam apud Harm. Promt. III. 3. §. 75. β) E Tipucito. γ) E Tipucito. δ) E Syn. p. 212. habet Fabr. T. II. p. 406. ε) E Tipucito. ς) L. 1. 4—7. D. h. t. e Tipucito desumptae sunt.

L. 4. §. 1. Καὶ ὅτι τοῦ ἐπιτρόπου πωλήσαντος, εἰ ἐνίκησιν
D. XXI. 2. γένηται, ὁ ἐπιτροπευθεὶς ἐνάγεται, εἰς ὃ εἰσῆχθη τοῖς
λογισμοῖς αὐτοῦ.

L. 5.
D. eod. ε'. Καὶ ὅτι ὁ σὺν πεκουλίῳ πωλήσας δοῦλον οὐ
κατέχεται, τῶν ἐν πεκουλίῳ πραγμάτων ἐνικνωμένων,
εἰ μὴ ῥητῶς αὐτῶν ἐμνήσθη.

L. 6.
D. eod. ς'. Καὶ ὅτι ἡ περὶ τῆς ἐνικνήσεως ἀσφάλεια πρὸς
τὴν συνθήθειαν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τὸ συνάλλαγμα γέ-
γονε, δίδεται.

L. 7.
D. eod. ζ'. Καὶ περὶ τοῦ ἀγοράσαντος ἀπὸ τοῦ ἀνήβου
τὸν ὑποκατάστατον τῷ ἀνήβῳ δοῦλον, πῶς οὐκ ἔχει
κατὰ τοῦ ἀνήβου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ ποτέ δούλου β).

L. 8.
D. eod. η'. 1) * Ὁ^h) πρῶτης τοῦ δούλου, ἐνικνωμένου
αὐτοῦ, ἐνέχεται τῇ περὶ τῆς πράσεως ἀγωγῇ εἰς τὸ
διαφέρειν τῷ ἀγοραστῇ· τυχὸν ἐπὶ τοῖς δι' αὐτοῦ προς-
πορισθεῖσι, καὶ τῷ τοκετῷ τῆς δούλης, καὶ ἐνθα
κληρονόμος γραφεὶς κελεύσει τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκκληρο-
νόμησεν.

2) Καὶⁱ) περὶ τοῦ, ποίαις ἀγωγαῖς κατέχεται ὁ
πρῶτης τοῦ δούλου ἐνικνωμένου.

L. 9.
D. eod. θ'. Καὶ^k) περὶ τοῦ, ἐὰν πωλήσῃς μοι δοῦλον Πέ-
τρον, καὶ κληρονομήσω Πέτρον, πῶς ἀπόλλω τὴν περὶ
ἐνικνήσεως, καὶ κινῶ τὴν περὶ πράσεως.

L. 10.
D. eod. ι'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἀγορῶ πω-
λήσῃς μοι δουλείαν, ὡς μόνος δεσπόζων, καὶ κωλύω-
μαι παρὰ τῶν λοιπῶν.

L. 11. pr.
D. eod. ια'. 1) * Ἐὰν^l) τὸν προθέντα σοι ἀγρὸν φιλοτι-
μησῆται τινὶ ὁ βασιλεὺς, ἢ κελεύσῃ προθῆναι, οὐκ^m)
ἐνέχῃ ἐπὶ τῷ τιμήματι. αἱ γὰρ μετὰ τὴν προῶσιν συμ-
βαίνουσαι τῆς ἐνικνήσεως τυχηραὶ αἰτίαι πρὸς τὸν πρό-
την οὐ φέρονται.

2) Καὶⁿ) περὶ τοῦ, ἐὰν τὸν προθέντα σοι ἀγρὸν
φιλοτιμησῆται τινὶ ὁ βασιλεὺς, ἢ κελεύσῃ προθῆναι,
πῶς ἐνέχῃ μοι ἐπὶ τῷ τιμήματι μήπω καταβληθέντι.

§. 1. 1) * Ὁ^o) ὁμολογήσας, μὴ ὑποκεῖσθαι ἐνοχῇ τὸν
δοῦλον, οὐκ ἐνέχεται διὰ τὰ δημόσια ἁμαρτήματα ρ).

2) Καὶ^q) ὅτι ὁ ἐπῶν, μὴ ὑποκεῖσθαι τὸν δοῦ-
λον ἐνοχῇ, περὶ ἰδιωτικῶν δοκεῖ λέγειν, οὐ μὴν δη-
μοσίων ἁμαρτημάτων.

L. 12.
D. eod. ιβ'. 1) Βλέπων^r) τις πιπρασκόμενον ὑφ' ἐτέρου
ἴδιον αὐτοῦ πρῶγμα, καὶ μὴ ἀντιλέγων, αὐτὸς δοκεῖ
πιπράσκειν αὐτό.

2) Καὶ^s) περὶ μερικοῦ κληρονόμου πωλήσαντος
ὀλόκληρον τὸν ἀγρὸν, καὶ τὰ τιμήματα δεδιωκότος
τοῖς κληρονόμοις, πῶς ὑπόκεινται τῆς ἐνικνήσεως γε-
νομένης τῇ περὶ πράσεως ἀγωγῇ· καὶ ὅτι δοκεῖ τὸ
οἰκίον μέρος ἕκαστος πωλεῖν, εἰ παρῆν, καὶ οὐκ ἀντέ-
λεγεν.

L. 13.
D. eod. ιγ'. Καὶ^t) ὅτι ἡ καλλονὴ τοῦ ἐνικνηθέντος μέρους
σκοπεῖται, ἥτις ἦν ἐν τῷ καιρῷ τῆς πράσεως, οὐ μὴν
τῆς ἐνικνήσεως.

L. 15. pr.
D. eod. ιδ'. Εἰ δὲ μετὰ ταῦτα γέγονε πρόσκλισις ἢ τοι
προσθήκη, τῷ καιρῷ τῆς προσθήκης προσέχομεν.

§. 1. Καὶ εἰ χρῆσις καρπῶν ἐνικνᾶται, ἢ δουλεία, πῶς
δεῖ τὴν ἀποτίμησιν γίνεσθαι.

Si tutor vendiderit, et evictio facta sit, pupil-
lus in id convenitur, quod rationibus eius illatum est.

V. Qui servum cum peculio vendidit, rebus, quae
in peculio sunt, evictis, non tenetur, nisi nominatim
earum mentionem fecerit.

VI. Cautio de evictione ex consuetudine eius loci,
in quo contractus initus est, praestatur.

VII. Item de eo, qui a pupillo servum ei substi-
tutum emit, quomodo non adversus pupillum, sed ad-
versus eum, qui quondam servus erat, actionem habeat.

VIII. Venditor servi, evicto eo, actione ex emto
tenetur in id, quod interest emtoris: puta de iis,
quae per eum acquisita sunt, et de partu ancillae,
et ubi heres scriptus emtoris iussu hereditatem adiit.

Item de eo, quibus actionibus venditor, servo
evicto, teneatur.

IX. Et de eo, si servum Petri mihi vendideris,
et heres Petro extitero, quomodo actionem de evi-
ctione amittam, et ex emto agam.

X. Item de eo, si in fundo communi servitutum
mihi vendideris, quasi solus dominus esses, et a reli-
quis prohibear.

XI. Si venditum tibi fundum Princeps alicui
largitus fuerit, aut venire iusserit, nomine pretii [non]
teneris. Quippe fortuiti casus evictionis, qui post
venditionem accidunt, ad venditorem non pertinent.

Item de eo, si fundum tibi venditum Princeps
alicui largitus fuerit, aut venire iusserit, quomodo
pretii nondum soluti nomine mihi tenearis.

Qui promisit, servum noxa esse solutum, propter
delicta publica non tenetur.

Item qui dixit, servum noxa esse solutum, de
privatis delictis, nec vero de publicis loqui videtur.

XII. Qui rem suam ab altero vendi videt, nec
contradicit, ipse eam vendere videtur.

Item, si heres pro parte, totum fundum vendi-
dit, et pretia coheredibus dedit, quomodo evictione
secuta actione ex emto teneantur: et suam partem
quisque vendere videtur, si praesens fuit, nec con-
tradixit.

XIII. Bonitas partis evictae aestimatur, quae
erat tempore venditionis, nec vero evictionis.

XIV. Sed si postea alluvio facta est, tempus ac-
cessionis spectamus.

Et quomodo aestimatio facienda sit, si usus-
fructus vel servitus evincatur.

g) Supplendum ἀγωγῆν. h) E Syn. p. 212. habet Fabr. T. II. p. 406. sq. i) E Tipucito. k) E Tipucito L. 9. et 10. D. h. t. exhibentur. l) E Syn. p. 212. habet Fabr. T. II. p. 407. m) Negatio delenda est. n) E Tipucito. o) E Syn. p. 212. habet Fabr. T. II. p. 407. p) In marg. Syn. additur: τὰ ἐγκλήματα. q) E Tipucito. r) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 25. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 660. Similia habet Ecloga Leonis vulgo dicta tit. XXI. §. 13. in *Leuuel.* Iur. Gr. Rom. T. II. p. 117. Harm. hausit e Proch. tit. XIV. §. 10. s) E Tipucito. t) E Tipucito L. 13. 15 — 20. D. h. t. desumptae sunt.

ιε'. Καὶ περὶ τοῦ, ποία ἀγωγή ἀρμόζει ἐπὶ τῇ προσθήκῃ, τοῦ προθέτου ἐκνικηθέντος· καὶ ὅτι τὸ ἀπλοῦν δίδεται, τῆς προσθήκης ἐκνικηθείσης.

Καὶ τότε τὸ διπλάσιον βεβαιούται.

Καὶ ἔτι ἐκνικηθέντος τοῦ δούλου, δύναται ὁ ἀγοραστής τὴν περὶ τοῦ διπλασίου ἐπερωτήσειν κινεῖν, εἰ ἐπηρώτησεν· τότε δὲ κέκτηται. μᾶλλον δὲ δύναται κινεῖν περὶ τῆς φυγῆς τοῦ δούλου, καὶ τοῦ πάθους ἀνάγνωθι. σὺ δὲ γίνωσκε, ὅτι, ἐὰν παραδοθῇ τῷ ἀγοραστῇ τὸ πρᾶγμα, κἂν μὴ τίμημα καταβληθῇ, ἔκτοτε δεσπότης ἐστὶν τοῦ προθέτου.

ισ'. Καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐπερωτήσειν οὐ δύναται τις ὁ πέπρακεν, ἐκδικεῖν, κἂν ἐτέρῳ δικαίῳ τὴν δεσποτείαν αὐτοῦ ἐκτήσατο. ὁ οὖν ἀγοραστής ἢ παραγράβεται αὐτόν,

ισ'. Ἡ τὸ διπλάσιον διὰ τῆς ἐπ' αὐτῷ γενομένης ἐπερωτήσεως ἀπαιτεῖ, ἐκνικωμένου τοῦ πράγματος.

ιη'. Εἰ δὲ μὴ ἐπηρώτησεν, ἀρμόζει ἢ περὶ τῆς πρόσσεως ἀγωγή.

Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἐλεύθερον τὸν καλῆ πίστει δουλεύοντά σοι πωλήσῃς μοι, καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἐλεύθερον γραφῆς κληρονόμον.

ιθ'. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἄγρον ὑποθέμενος τοῦτον πωλήσῃ, καὶ εἶπω, τὸν ἀγοραστὴν ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ μὴ ἐνέχεσθαι χάριν αὐτοῦ τοῦ ἀγροῦ, ἀλλ' ἐμὲ δεφενδεύειν αὐτόν· εἴτα τοῦτον τὸν ἄγρον ὑστερον ἀγοράσω παρὰ τοῦ ὑγοραστοῦ, καὶ ποιήσῃ μοι ἀσφάλειαν, ἐπεξαιρεθῆναι τὸ, εἰ μὴ ἕρα ὁ δανειστής ἔλθῃ κινῶν.

κ'. 1) Αἰ^{υ)} μετὰ τὴν πρῶσιν συμβαίνουσαι τῆς ἐκνικησεως τυχηραὶ αἰτίαι πρὸς τὸν πρῶτον οὐ φέρονται.

2) Καὶ^{ν)} ὅτι, ἐὰν ὁ προθεὶς δούλος ἀποθάνῃ, πρὶν ἢ ἐκνικηθῇ, οὐ βεβαιούται ἢ τῆς ἐπερωτήσεως εἰς τὸ διπλοῦν ἀγωγή, ἀλλ' ἢ περὶ δόλου ἀρμόζει, δόλου γενομένου.

Τότε^{ω)} γὰρ τὸ διπλάσιον βεβαιούται, ὅτε δι' αὐτὴν τὴν ἐκνικησιν οὐκ ἔξεστι τῷ ἀγοραστῇ ἔχειν τὸ πρᾶγμα.

Καὶ περὶ ἐναγομένου παρασχόντος τὸν πρῶτον ἐντολία καὶ δίδονται τὴν ἀποτίμησιν τῆς δίκης, ἢ ἀγοραστοῦ ἢ ττηθέντος καὶ παρασχόντος τὴν ἀποτίμησιν τῆς δίκης, τότε βεβαιούται ἢ οὐ βεβαιούται τὸ διπλάσιον.

Καὶ εἰ μετὰ προκίταρξιν φύγη ὁ δούλος ῥαθυμίᾳ τοῦ ἀγοραστοῦ, ἢ χωρὶς ῥαθυμίας, τί γίνεται.

κα'. Καὶ εἰ ὁ ἐπίτροπος οἰκοθεν καταβάλλει, ἐκνικηθέντος τοῦ προθέτου τῷ ἀνήβῳ δούλου, τί δίδεται ἢ περὶ ἐκνικησεως κατὰ τοῦ πρῶτου ἐπερωτήσεως.

Καὶ ἐὰν ὁ δοθεὶς ἀγρὸς ἐν προκίτῳ ἐκνικηθῇ παρὰ τοῦ ἀνδρός, κατὰ τίνων ἔχει ἢ γυνή.

κβ'. Καὶ εἰ μετὰ θάνατον τῆς γυναικὸς ἐκνικηθῇ, τί γίνεται.

κγ'. Καὶ εἰ τῷ δεσπότη τῷ ἀγροῦ γαμουμένη ἐπέδωκεν αὐτόν ἐν προκίτῳ.

κδ'. κε'. Καὶ ὅτι ὁ ἀλλότριον οἰκέτην ἀγοράσας καὶ ἐπερωτήσας τὴν δούλαν, ἐὰν ἐλευθερώσῃ αὐτόν, καὶ ἐκνικηθῇ, ἐπεὶ οὐκ ἠδύνατο ἀλλότριον ἐλευθεροῦν, οὐκ ἔχει τὴν δούλαν· ἔχει δὲ τὴν περὶ πρόσσεως,

XV. Item quatenam actio accessionis nomine com- L. 16. pr.
petat, re vendita evicta: et simplum datur acces- D. XXI. 2.
sione evicta.

Et quando duplum committatur. §. 1.

Item servo evicto emtor ex stipulatu duplae nomine agere potest, si stipulatus est: quando vero in bonis eius factus sit. Amplius autem de fuga servi, et de vitio agere potest. Lege. Tu autem scias, si emtori res tradita fuerit, licet pretium solutum non sit, emtorem esse rei venditae dominum.

§. 1.

§. 2.

XVI. Post stipulationem non potest quis rem, quam vendidit, vindicare, quamvis alio iure dominium eius adquisiverit. Emtor igitur aut exceptione eum submovet,

L. 17.

D. eod.

XVII. Aut duplum ex stipulatione eius nomine facta petit, evictione secuta.

L. 18.

D. eod.

XVIII. Si vero duplam stipulatus non sit, ex emto actio competit.

L. 19. pr.

D. eod.

Et de eo, si hominem liberum bona fide tibi servientem mihi vendideris, eumque postea quasi liberum heredem scripseris.

§. 1.

XIX. Item si fundum, quem pignori dedi, vendiderim et dixerim, emtorem fundi nomine non teneri creditori, sed me eum defensurum: deinde hunc fundum ab emtore emerim, isque satis mihi dederit, excipitur, nisi forte creditor agat.

L. 20.

D. eod.

XX. Quae post venditionem accidunt evictionis fortuitae causae, ad venditorem non pertinent.

L. 21. pr.

D. eod.

Item si servus venditus decesserit, antequam evincatur, duplae stipulatio non committitur, sed de dolo actio competit, si dolus intercesserit.

Tunc enim duplum committitur, cum propter ipsam evictionem emtori rem habere non licet. §. 1.

Item si emtor conventus venditorem dederit procuratorem, isque litis aestimationem praestiterit, vel si emtor victus litis aestimationem praestiterit, quando duplum committatur, vel non committatur. §. 2.

Et quid fiat, si post litem contestatam servus fugerit culpa emtoris, vel sine culpa eius. §. 3.

XXI. Item cui stipulatio de evictione adversus venditorem detur, si tutor, evictione servi pupillo venditi secuta, ex suo solverit. L. 22. pr. D. eod.

Et adversus quos mulier actionem habeat, si fundus in dotem datus marito evictus fuerit. §. 1.

XXII. Item quid fiat, si post mortem uxoris evictus fuerit. L. 23. D. eod.

XXIII. Et si domino fundi nubens eum in dotem dederit. L. 24. D. eod.

XXIV. XXV. Item qui servum alienum emit et duplam stipulatus est, si eum manumiserit, isque evictus fuerit, quia servum alienum manumittere non poterat, non agit ex duplae stipulatione: habet au-

L. 25. 26.

D. eod.

υ) Ex Harm. Promt. III. 3. §. 76. habet Fabr. in Addendis T. II. p. 660. ς) E Tipucito. ω) E Tipucito L. 21. §. 1 — 3. L. 22 — 34. D. h. t. desumptae sunt.

ἀπαιτῶν τὸν πρῶτον τὸ διαφέρον τοῦ πατρωνικοῦ δικαίου.

L. 27. καὶ. Καὶ πότε ἀντιτεθείσης παραγραφῆς τῷ ἀγοραστῇ, ἐκπεσόντι τῆς νομῆς τοῦ πραθέντος, ἔχει χάραν ἢ δοῦπλα, καὶ πότε οὐ.

L. 28. καὶ. Καὶ εἰ ἐκ προσώπου τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ τοῦ πρῶτου ἀντιτεθῶσι παραγραφαί.

L. 29. pr. καὶ. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ἀλλότριον πωλήσης μοι, καὶ ἀγοράσω αὐτὸ παρὰ τοῦ δεσπότου, οὐκ ἀπαιτεῖς με τὸ τίμημα.

§. 1. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν ὁ ἀγοραστής, ὁ ἐπερωτήσας τὴν δοῦπλαν, ἐξέπεσε τῆς τοῦ ἀγορασθέντος νομῆς, καὶ κατὰ τοῦ νεμομένου κινήσας ἠτιήθη· τὸ δὲ πρῶγμα τοιοῦτον ἦν, ὑπερ νεμόμενος μὲν ἀσφαλῶς ἠδύνατο ἔχειν, ἐκπεσῶν δὲ οὐκ ἠδύνατό τινα κινεῖν κατὰ τοῦ νεμομένου.

§. 2. Καὶ ὅτι ἐν παντὶ καιρῷ δυνατὸν παραγγέλλειν τῷ πρῶτῳ, ἐκνικωμένου τοῦ πράγματος, μόνον μέντοι μὴ ἐν τῷ μέλλειν καταδικάζεσθαι.

παραγγέλλειν] Ἀνάγνωθι^{x)} περὶ παραγγέλλειν πρῶτου. περὶ δὲ τοῦ, ἐὰν τις ἀγρὸν ἀγοράσῃ παρὰ τοῦ μὴ δεσπότου πωλοῦντος, αὐτοῦ τοῦ δεσπότου παραγγέλλοντος αὐτῷ, μὴ ἀγοράσαι, ζήτη βιβ. ιε'. τιτ. α'. κεφ. 45. καὶ κεφ. 47. οὐ ἢ ἀρχή· εἰ καὶ καλῇ πίστει ἀγοράσω ἔδαφος.

L. 30. καὶ. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν τις ὑποστὰς κλοπὴν, τοῦ ἐπερωτήσαντος κληρονομήσῃ, μὴ ὑποκίσθαι κλοπῇ τὸν δοῦλον, πῶς ἔχει τὴν περὶ ἐπερωτήσεως ἀγωγὴν.

L. 31. καὶ. Καὶ πῶς εἰς τὸ διαφέρον ἐνάγεται ὁ ὁμολογήσας, ὅτι εἶναι τὸν δοῦλον, ἢ μὴ κλέπτην, μήτε νεκροθάπτην.

L. 32. pr. καὶ. Καὶ ὅτι ὁ περὶ πολλῶν κεφαλαίων τὸ διπλάσιον ἐπερωτήσας, τυχὸν μὴ εἶναι κλέπτην ἢ ρεμβόν, δύναται πολλάκις τὴν περὶ ἐπερωτήσεως ἀγωγὴν κινεῖν, ὥστε μέντοι μὴ τοῦ αὐτοῦ πράγματος δεύτερον λαβεῖν τὴν ἀποτίμησιν.

L. 33. καὶ. Καὶ περὶ τοῦ, ἐὰν δοῦλον ἀγοράσας πωλήσῃ αὐτόν, καὶ ἐκνικηθῇ, καὶ καταδικασθῶ.

L. 34. pr. καὶ. Καὶ ὅτι, ἐὰν ἡ προσταθεῖσα παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ἐλευθερωθῇ κατὰ τὸ σύμφωνον τῆς πράσεως, αὐτὸς ἐλευθεροῦν δοκεῖ.

§. 1. Καὶ περὶ τοῦ ἐξωνησαμένου κοινὸν δοῦλον καὶ προσκρωθέντα διὰ τῆς ἐκνικήσεως τῷ κοινῶν.

§. 2. Χώρα τῇ ἀγωγῇ, εἴτε ἡ δεσποτεία, εἴτε ἡ ὑποθήκη ἐκνικηθῇ τοῦ πράγματος.

L. 36. καὶ. 1) Οἴκου^{y)} ἢ πλοίου πραθέντος, οὐ δοκεῖ τὰ καθ' ἕκαστα, οἷον λίθοι ἢ σανίδες, πιπράσκεισθαι. διὸ οὔτε περὶ ἐκνικήσεως αὐτῶν ὁ πρῶτης ἐνέχεται εἰς τὸ διπλάσιον, ὡσανεὶ μέρους ἐκνικηθέντος.

2) Καὶ^{z)} περὶ οἴκου ἢ πλοίου πραθέντος, οὐ δοκεῖ τὸ καθ' ἕκαστον, ἢ λίθοι, ἢ σανίδες πιπράσκεισθαι· οὔτε περὶ ἐκνικήσεως αὐτῶν ὁ πρῶτης ἐνέχεται, ὡσανεὶ μέρους ἐκνικηθέντος.

L. 37. §. 1. καὶ. 1) Τὸ^{a)} δὲ εἰρημένον, ὅτι κατὰ φύσιν τῇ ἐξ ἔμπτο πέπηγεν ἀπαιτεῖν τὸν πρῶτον ἐπερωτῆσθαι τὴν δοῦπλαν, τοῦτο μὴ ἀδιαστίκτως ἐπὶ παντὸς πιπρασκομένου πράγματος νόμιζε χάραν ἔχειν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν τιμιωτέρων, ἐπὶ μαργαριτῶν τυχόν, καὶ κοσμίων τι-

tem ex emto actionem, qua a venditore id, quod interest propter ius patronatus, petit.

XXVI. Et quando exceptione emtori, qui possessione rei venditae excidit, opposita, locus sit duplae stipulationi, quando non sit.

XXVII. Item si ex persona emtoris et venditoris obiectae fuerint exceptiones.

XXVIII. Item si rem alienam mihi vendidisti, camque a domino emi, pretium a me non petis.

Item de eo, si emtor, qui duplam stipulatus est possessione rei emtae exciderit, et adversus possessorem agens victus fuerit: res autem talis erat, quam possidens quidem secure retinere poterat, cuius autem possessione amissa adversus possessorem agere non poterat.

Item quolibet tempore venditori renuntiari¹⁾ potest, cum res evincitur, nec tamen prope ipsam condemnationem.

1) renuntiari] Lege de renuntiatione emtoris. De eo autem, si quis fundum a non domino emerit, domino ei denuntiante, ne emeret, quaere lib. 15. tit. 1. cap. 97. et cap. 38. cuius initium: Et si bona fide arcam emero.

XXIX. Item si quis furtum passus, heres extiterit ei, qui servum furto solutum stipulatus est, quomodo actionem ex stipulatu habeat.

XXX. Item quomodo in id, quod interest, conveniatur is, qui promisit, servum sanum esse, vel furem non esse, nec vispellionem.

XXXI. Item qui de pluribus rebus duplum stipulatus est, puta, furem non esse, vel erronem, saepius ex stipulatu agere potest, ita tamen, ne eiusdem rei aestimationem bis consequatur.

XXXII. Idem de eo, si servum emero et rursus vendidero, isque evictus sit, et condemnatus fuero.

XXXIII. Item si ancilla ab emtore prostituta contra legem venditionis ad libertatem pervenerit, ipse emtor manumittere videtur.

Et de eo, qui emit servum communem, per evictionem socio adiudicatum.

Locus actioni est, sive dominium, sive pignus rei evincatur.

XXXIV. Domo aut nave vendita, non videntur singula, utputa caementa vel tabulae, vendi. Quapropter nec evictionis eorum nomine venditor in duplum obligatur, quasi evicta parte.

Et quod attinet ad domum aut navem venditam, non videntur singula, vel lapides, vel tabulae vendi: neque evictionis eorum nomine venditor obligatur, quasi evicta parte.

XXXV. Quod autem dicitur naturaliter inesse actioni ex emto, ut venditor duplam promittere debeat, hoc ne indistincte in omni re vendita locum habere putes, sed in rebus pretiosioribus, puta margaritis et ornamentis pretiosis, et veste serica, et

x) Hoc scholium in marg. Tipuciti positum est. y) E Syn. p. 212. habet Fabr. T. II. p. 407. z) E Tipucito. a) E Schol. s. Stephani in fine ad Basil. XXIII. 1. cap. 42. apud Fabr. T. III. p. 307.